

הנהלת רשות המיסים
המחלקה המקצועית – מע"מ

תאריך: ט"ו אייר תשע"ב
07 מאי 2012
תיק: מעמ 1/2-
סימוכין: 535008

לכבוד:

_____
_____
_____

שלום רב,

הנדון: הוראת פרשנות 2/2012 חובות אבודים

1. מצ"ב הוראת הפרשנות שבנדון, אשר מחליפה את הוראה מס' 1/2000 מיום 4/6/2000 שפורסמה בנושא.
2. תשומת ליבכם מופנית במיוחד לסעיף 5 להוראה הפרשנות, אשר כולל הקלות לעניין ההכרה בחוב אבוד.

בכבוד רב,

שמעיה סאלח

מנהל המחלקה המקצועית- מע"מ

העתקים:

- מר דורון ארבלי – מנהל רשות המסים.
- מר אהרון אליהו, רו"ח - סמנכ"ל בכיר מקצועית
- מר אורי קלינר, עו"ד (רו"ח) – יועץ משפטי לרשות המיסים
- מר זאב פורת, סמנכ"ל בכיר אכיפה וגבייה
- ד"ר חיים גבאי, סמנכ"ל בכיר שומה ובקורת חשבונות
- מר דני וקנין, מנהל אגף בכיר שומה ובקורת חשבונות
- גב' איריס ויינברגר, עו"ד – סגנית בכירה ליועץ המשפטי
- מר עופר שרון, עו"ד – מנהל מחלקה בכיר
- מר גל גרינברג, רו"ח – מנהל תחום בכיר (רולינג ורפרנטורה)
- גב' יעל נווה, עו"ד – מנהלת המחלקה לפירוקים
- עובדי המחלקה המקצועית- מע"מ.
- גב' הראל כהן, מנהלת תחום אינטרנט ופרסומים

הוראת פרשנות 2/2012 חובות אבודים
(הוראה זו מחליפה את הוראת הפרשנות מס' 1/2000 מיום 4/6/2000)

הוראה זו כוללת הנחיות להכרה בחוב אבוד לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן - חוק מע"מ) ודרך קבלת החזר מע"מ שמקורו בחוב אבוד.

חוב אבוד, לעניין חוק מע"מ, יכול להיווצר במקרה בו עוסק ביצע עסקה, אשר מועד החיוב במס לגביה חל בטרם נתקבלה התמורה מהקונה או מקבל השירות והתמורה לא שולמה למוכר או לנותן השירות.

לדוגמה: עוסק, אשר מסר טובין שנמכרו על ידו כאמור בסעיף 22 לחוק מע"מ או עוסק, אשר נתן שירות אשר מועד החיוב במס לגביו חל עפ"י סעיף 29 (א1) לחוק מע"מ (או עפ"י סעיף 24 לחוק מע"מ עד ליום 1/6/11), והתמורה לא שולמה למוכר או לנותן השירות.

פרק א' - הלכת אלקה אחזקות בע"מ

בפס"ד שניתן ע"י בית המשפט העליון ביום 1/12/99 בע"א 2112/95 (אלקה אחזקות בע"מ), נקבעו המישה מבתנים מצטברים אשר יאפשרו החזר מס העסקאות ששולם:

1. בוצעה עסקה.
2. הוצאה חשבונית.
3. מס העסקאות בגין החשבונית שולם.
4. המוכר או נותן השירות לא קיבל את התמורה.
5. החוב הפך ל"חוב אבוד".

להלן פירוט התנאים לקיום המבתנים האמורים:

1. **בוצעה עסקה** - "עסקה" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק מע"מ.

2. **הוצאה חשבונית** - להלן מס' הוראות ותנאים בקשר לחובה להוצאת חשבוניות:

א. סעיף 45 לחוק מע"מ קובע: "עוסק חייב להוציא לקונה חשבונית עסקה על כל עסקה או חלק מעסקה גם אם הם פטורים ממס".

ב. סעיף 47 (א) לחוק מע"מ קובע: "עוסק מורשה רשאי להוציא לגבי עסקה חייבת במס חשבונית מס במקום חשבונית עסקה, וחייב הוא לעשות כן לפי דרישת הקונה".

ג. סעיף 47 (ב)(1) לחוק מע"מ קובע: "חשבונית מס תכלול פרטים שקבע שר האוצר, ובלבד שיפורט בה המס בנפרד . . .".

ד. חשבונית מס חייבת לכלול את הפרטים שבסעיף 9א להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), התשל"ג-1973 (להלן - הוראות).

3. **מס העסקאות בגין החשבונית שולם** - סעיף 69(א) לחוק מע"מ קובע: "בדו"ח תקופתי של עוסק ייכללו סך כל העסקאות שהמועד להוצאת חשבוניות עליהן חל בתקופת הדו"ח . . . וכן סך כל העסקאות שעליהן הוצאו חשבוניות מס אף אם המועד להוצאתן טרם הגיע . . .".

יוצא, אפוא, עפ"י חוק מע"מ אין להוציא חשבונית מס מבלי לדווח עליה בדו"ח התקופתי השוטף. מכאן, שעל העוסק להוכיח, כי החשבונית נכללה בדו"ח התקופתי המתייחס והמס המתחייב שולם.

4. **המוכר או נותן השירות לא קיבל את התמורה** - יצוין, כי תמורה (כולה או מקצתה) יכול שתהא בכסף או בשווה כסף, ומכאן כי החוב האבוד מתייחס למקרה בו לא נתקבלה תמורה מסוג כלשהו.

5. **החוב הפך ל"חוב אבוד"** - הודעת החייב כי לא יוכל לשלם את חובו- אין בה די כדי לראות בחוב חוב אבוד.

"חוב אבוד" - הוא חוב שלגביו הוכח, להנחת דעתו של המנהל, כי לא ניתן לגבותו, ובלבד שהוא אחד מאלה:

א. חוב של חייב (הקונה) שננקטו נגדו הליכי חדלות פירעון:

1. במקרים בהם ננקטו נגד החייב (הקונה) הליכי פירוק או פשיטת רגל, יוכר החוב כאבוד במועד אישור המפרק או הנאמן, לפי העניין, כי העוסק בעל החוב (הנושה בהליך הפירוק/פשי"ר) הגיש תביעת חוב וכי חולק דיווידנד סופי.

2. למרות האמור בסעיף קטן 1 לעיל, גם במקרים בהם המפרק או הנאמן יאשר בכתב, כי סיכויי העוסק בעל החוב (הנושה במסגרת הליך חדלות פירעון) לפירעון יתרת החוב קלושים ביותר, ניתן כבר במועד המצאת האישור האמור להכיר ביתרת החוב כחוב אבוד.

נוסח מחייב של מסמך האישור מאת המפרק או הנאמן רצ"ב כנספח א' להוראה זו.

כמו כן, במקרים בהם המפרק או הנאמן יאשר בכתב, כי שוער דיווידנד משוער שיחולק בעתיד לנושים עמם נמנה העוסק בעל החוב, ניתן כבר במועד המצאת האישור האמור להכיר ביתרת החוב, שעפ"י האישור לא תיפרע, כחוב אבוד.

במקרים אלה, כאשר יוכרז בעתיד במסגרת תיק הפירוק/פשי"ר על חלוקת דיווידנד סופי לנושים עמם נמנה העוסק בעל החוב, יהיה עליו לבצע את ההתאמה חנדרשת ולהגדיל/להקטין את הסכום המוכר כחוב אבוד.

3. במקרה בו מונה לחברה כונס נכסים בלבד על כלל נכסיה במסגרת הליך המתנהל בביהמ"ש המחוזי (להבדיל מהוצל"פ) ובמקביל לא מתנהל הליך פירוק נגד החברה, יש לדרוש מהכונס, כתנאי לחכרה בחוב כחוב אבוד, להמציא אישור כי השיעבוד הצף חל על כלל נכסי החברה באופן בו אין לחברה נכסים נוספים, שאינם כלולים בשיעבוד הצף, וכי אין הוא צופה כי יוותרו כספים לאחר התשלום לנושה המובטח.

נוסח מחייב של מסמך האישור מאת כונס הנכסים רצ"ב כנספח ב' להוראה זו.

במידה ולאחר התשלום לנושה המובטח יוותר סכום שישולם לעוסק בעל החוב, יהיה על עוסק זה לבצע את ההתאמה חנדרשת ולהקטין את הסכום המוכר כחוב אבוד.

4. יודגש, כי ההנחיות בפרק זה אינן חלות על חברה, אשר מונה לה כונס נכסים על נכס מסוים במסגרת תיק הוצל"פ.

2. **העוסק בעל החוב נקט בהליכי הוצאה לפועל עפ"י חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז - 1967, נגד החייב (הקונה), שהינם סבירים בנסיבות העניין:**

1. במקרה בו העוסק בעל החוב נקט בהליכי הוצאה לפועל נגד החייב (הקונה) ביחס לרבע מסכום החוב הנטען להיות חוב אבוד, יוכר כל סכום החוב כחוב אבוד אם

יוכח כי החוב הינו אמיתי, החוב טרם נפרע, ופעולות הגבייה וההוצאה לפועל לא הניבו תוצאות.

2. במקרה בו רבע מסכום החוב של החייב (הקונה), הנטען להיות חוב אבוד, נמוך מסכום החיוב הניתן להוצאה לפועל עפ"י המסלול המקוצר הקבוע בפרק א1 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (כיום 10,000 ₪), ונקטו נגד החייב (הקונה) הליכי הוצאה לפועל עפ"י פרק א1 לחוק האמור, יוכר כל סכום החוב כחוב אבוד אם יוכח כי החוב הינו אמיתי, החוב טרם נפרע, ופעולות הגבייה וההוצאה לפועל לא הניבו תוצאות.

3. במקרה בו לאחר ביצוע חקירת יכולת לחייב, ראש ההוצאה לפועל הורה על מתן צו תשלומים, לרבות צו תשלומים במסגרת פריסת החוב של החייב (הקונה) בהליך של איחוד תיקים, לפיו החייב ישלם לעוסק בעל החוב תשלומים תקופתיים בשיעור שאינו עולה על 1% מסכום החוב הנטען להיות חוב אבוד, יוכר כל סכום החוב כחוב אבוד כבר במועד מתן הצו האמור, ובמועד זה העוסק בעל החוב יהא זכאי להוציא הודעת זיכוי בשל מלוא סכום החוב.

יודגש, כי בשל כל סכום שהעוסק בעל החוב יקבל בעתיד על חשבון החוב, יהא עליו להוציא חשבונית לספרים, לדווח ולשלם את המס הנכלל בחשבונית בדו"ח התקופתי הרלוונטי.

ג. **חוב שנמחק במסגרת הסדר נושים עפ"י סעיף 350 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, שאושר בפסק דין סופי של בית המשפט-**

במקרה בו אושר לחברה הסדר נושים לפי סעיף 350 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, יש להביא את אישור הנאמן להסדר הנושים לכך שהעוסק בעל החוב (הנושה) הגיש תביעת חוב ואת אחוז הפירעון הצפוי עפ"י הסדר הנושים. במקרה זה ניתן יהיה להכיר ביתרת החוב, שלא צפויה להיפרע במסגרת הסדר הנושים, כחוב אבוד לאחר קבלת החלטת ביהמ"ש המחוזי בדבר אישור הסדר הנושים (ואין צורך להמתין לפירעון של כל תשלומי ההסדר).

במקרה בו אחוז הפירעון לנושים, כפי שעולה מהסדר הנושים, אינו מוחלט, עם סיום הפירעון של כל תשלומי ההסדר יהיה על העוסק בעל החוב (הנושה) לבצע את ההתאמה הנדרשת ולהגדיל/להקטין את הסכום המוכר כחוב אבוד.

ד. **במקרים בהם לא ננקטו נגד החייב (הקונה) הליכי חדלות פירעון, או הליכי גבייה עפ"י חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, ואין המדובר בחוב שנמחק במסגרת הסדר נושים עפ"י סעיף 350 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, לא יוכר החוב כחוב אבוד אלא אם כן יוכח אחד מאלה:**

1. החייב נפטר ואין בעיזבונו נכסים הניתנים למימוש.

2. החייב עזב את ישראל ואין לו נכסים הניתנים למימוש בישראל.

3. כאשר החוב איננו בסכומים גבוהים, רשאי ממונה אזורי מע"מ להכיר בחוב כאבוד בחתקיים התנאים המצטברים המפורטים להלן:

א. עלות גביית החוב גבוהה מסכום החוב עצמו. על העוסק בעל החוב להוכיח את עלות גביית החוב.

ב. העוסק בעל החוב נקט בהליכים סבירים לגביית החוב, אשר לא הניבו תוצאות, כגון: ביצוע ניסיונות לאיתור החייבים, משלוח תזכורות ומכתבי התראה לחייבים, הפסקת ההתקשרות העיסקית (לדוגמא: ניתוק החייבים מקבלת השירות).

ג. מרבית העסקאות של העוסק בעל החוב הן עם לקוחות שאינם רשומים כ"עוסק" עפ"י החוק.

עם קבלת ההודעה כאמור בפרק ג להלן, יבצע משרד מע"מ האזורי, בו רשום העוסק בעל החוב (הנושה), בדיקה מדגמית של החובות לבחינת קיום התנאים המפורטים לעיל.

פרק ב- כללים להוצאת הודעת זיכוי

1. על הודעת הזיכוי, שתוצא ע"י העוסק בעל החוב, לעמוד בכל התנאים והכללים המפורטים בסעיף 23א, סעיף 9(ה) וסעיף 18 להוראות. יובהר, כי חייבת להיות זיקה ישירה בין הודעת הזיכוי לבין החשבונית שהוצאה בשל העסקה המקורית, בגינה נוצר החוב.
2. עפ"י תקנה 24א (ג) לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן- **התקנות**), הודעת זיכוי תוצא לא יאוחר משלוש שנים ולא לפני חלוף שישה חודשים מהיום בו הוצאה חשבונית המס שבשלה נוצר החוב. במניין התקופה האמורה לא תיכלל:
  - א. התקופה שבין הגשת תביעת חוב במסגרת הליכי חדלות פירעון כנגד החייב לבין יום מתן אישור המפרק או הנאמן לחלוקת דיווידנד סופי לעוסק בעל החוב.
  - ב. התקופה שבין הגשת תביעה לביהמ"ש לגביית החוב של החייב (הקונה) לבין יום מתן פס"ד סופי ע"י ביהמ"ש.
  - ג. התקופה שבין פתיחת תיק בלשכת הוצלי"פ לבין סיום הליכי ההוצלי"פ.יודגש, כי הארכת המועד מעבר לשלוש שנים כאמור בסעיפים קטנים א-ג לעיל לא תחול, אלא אם כן במועד הוצאת הודעת הזיכוי בידי העוסק בעל החוב המסמכים המאמתים את בקשתו, לרבות העתק חשבונית המס בשל העסקה והעתק הדו"ח התקופתי במסגרתו העסקה דווחה.
  - א. עוד יצוין, כי בהתאם לסעיף 116 (א) לחוק מע"מ קיימת סמכות להארכת המועד הקבוע בתקנה 24א(ג) לתקנות בידי ממונה איזורי, סגן ממונה איזורי ומנהל תחום בכיר במחלקה המקצועית של מע"מ.
3. סכום הזיכוי, שירשם בהודעת הזיכוי, לא יעלה על סכום החשבונית כאמור בסעיף 23א(2)(ב) להוראות, דהיינו: הודעת הזיכוי תכלול את סכום קרן החוב (כולל מע"מ) בלבד.
4. העוסק זכאי לדרוש הפרשי הצמדה וריבית על סכום המס ששילם, ובלבד שהדרישה תעמוד בכללים שנקבעו בסעיף 105(ג) לחוק מע"מ.

פרק ג- מתן הודעה למנהל

1. תקנה 24א לתקנות קובעת, כי עוסק אינו רשאי לפעול עפ"י סעיף 23א (3) להוראות ולהקטין את סכום העסקאות וסכום מס הערך המוסף הכלול בדו"ח התקופתי המתייחס לתקופה בה מוצאת הודעת הזיכוי, אלא לאחר מסירת הודעה על כך למנהל.
2. בהודעה ייכללו הפרטים הבאים:
  - א. פרטי העוסק.
  - ב. פרטי החייב.
  - ג. פרטי העסקה והנסיבות בשלהן הפך החוב לחוב אבוד.
  - ד. ציון הדו"ח התקופתי שבו העסקה דווחה.
  - ה. הפעולות וההליכים שנקט העוסק לגביית החוב.

רח' בנק ישראל 5 ת.ד. 320 ירושלים 91002 טלפון: 02-6663876 דף מס' 5 מתוך 8 עמודים

3. להודעה יצורפו צילום של הודעת הזיכוי, וכן המסמכים הרלוונטיים המאמתים את פרטי ההודעה והמעידים על היות החוב "חוב אבוד" עפ"י התנאים המפורטים לעיל. כמו כן, יצורף להודעה צילום כרטיס מע"מ על עסקאות לתקופת הוצאת החשבונית.
4. את ההודעה יש לשלוח בדואר, או למסור ביד, במשרד מע"מ האזורי בו רשום העוסק בעל החוב, לא יאוחר מהמועד להגשת הדו"ח התקופתי הכולל את הודעת הזיכוי.
5. במשרד מע"מ האזורי, בו רשום העוסק, יאשרו בכתב (לרבות חותמות "התקבל" על גבי העתק ההודעה) את קבלת ההודעה.
- למען הסר ספק יודגש, כי האישור הנ"ל מתייחס לקבלת ההודעה בלבד, ואין הוא מהווה אישור לגבי תוכן ההודעה או חוקיות הוצאת הודעת הזיכוי.
6. הודעת העוסק, מאושרת על ידי משרד מע"מ האזורי, תישמר בידי העוסק כחלק מספריו.
7. על העוסק לצרף להודעה הצהרה, כי לא דרש וכמו כן לא ידרוש כהוצאה עפ"י סעיף 17 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) את סכום מס העסקאות לגביו מתבקשות ההכרה כחוב אבוד. אם העוסק דרש כהוצאה את סכום מס העסקאות כאמור - עליו להצהיר כי יתקן את דוחותיו למס הכנסה ויבטל דרישה זו.

פרק ד' - הבהרות והנחיות נוספות

1. **תרישום בספרי העוסק** – הודעת הזיכוי תירשם בספרי העוסק בדרך של הקטנת מס העסקאות.
2. **קבלת התמורה בתקופה מאוחרת** – יצוין, כי במקרה בו לאחר הוצאת הודעת זיכוי בגין חוב שהוכר כחוב אבוד, הצליח העוסק לגבות את התמורה (כולה או מקצתה) מגורם כל שהוא, לרבות ערבים, חברות ביטוח וכדו', תמורה זו תייבת במס במועד קבלתה. כמו כן, יש לראות בסכום שהתקבל ככולל מע"מ.
3. **תיקים סגורים** - בתיקים בהם הוצאה שומה לגבי חוב אבוד, והשומה הינה סופית כך שאין לגביה זכות ערעור, יתקיים הכלל של סופיות הדיון, ולכן לא תידון ולא תאושר כל בקשה להוצאת הודעת זיכוי.

הנהלת המכס ומע"מ

נספח א'

לכבוד
ממונה משרד אזורי
מס ערך מוסף _____

א.ג.ג,

הנדון: הודעה על סיכויי הפירעון של מר/גב'/חב' _____ ת.ז.ח.פ. _____ במסגרת

הליך פירוק/פש"ר המתנהל נגד מר/גב'/חב' _____

1. הנני משמש כמפרק / נאמן ל _____ ת.ז.ח.פ. _____ (להלן – החייב) החל מיום _____ (מצ"ב כתב מינויי כבעל תפקיד).
2. הריני לאשר כי מר/גב'/חב' _____ (להלן - הנושה) הגיש תביעת חוב בתיק הפירוק/פש"ר של החייב (מצ"ב תביעת החוב שהוגשה).
3. לאחר שבדקתי את תביעת החוב של הנושה הנני מאשר אותה, ומסווג את הנושה בקבוצת הנושים בדין קדימה / דין רגיל / דין רגיל עם ערבויות אישיות / אחר _____ (מחק את המיותר) (מצ"ב החלטתי לאישור תביעת החוב).
4. לאחר שערכתי בדיקה מקיפה של ספרי החייב ושל נכסיו, וכמו כן ערכתי שערך של הסכום הכספי אשר יעמוד לחלוקה לנושים במסגרת קופת הנשייה, הריני להודיעכם כי סיכויי הנושה להיפרע במסגרת קבוצת הנושים בדין קדימה / דין רגיל / דין רגיל עם ערבויות אישיות / אחר _____ הינם קלושים ביותר.

חתימה וחותמת בעל התפקיד

תאריך

נספח ב'

לכבוד
ממונה משרד אזורי
מס ערך מוסף _____

א.ג.ג.,

הנדון: הודעה על סיכויי הפירעון של חב' _____ ח.פ. _____ (להלן- החברה)
במסגרת הליך הכינוס המתנהל נגדה בתיק פר"ק מס' _____
בבית המשפט _____

1. הנני משמש ככונס נכסים של החברה החל מיום _____ (מצ"ב כתב מינויי כבעל תפקיד).
2. הריני לאשר כי השעבוד, מכוחו מוניתי לכונס נכסים, חל על כלל נכסי החברה, וכי לאחר בדיקה שערכתי, ולנוכח המצב הקיים והצפוי של קופת הכינוס, לא יוותרו כספים לתשלום חובות הנושים לאחר התשלום לנושה המובטח.

חתימה וחותמת בעל התפקיד

תאריך